

نظر امام موسی صدر در مورد هدف از بزرگداشت عاشورای حسینی/ با شهادت همه معادلات رنگ می بازد

یک عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی با بیان اینکه امام موسی صدر معتقد است با وجود عاملی به عنوان شهادت، تمامی معادلات رنگ می بازد...

شریف لکزایی در گفتگو با مهر:

نظر امام موسی صدر در مورد هدف از بزرگداشت عاشورای حسینی/ با شهادت همه معادلات رنگ می بازد

یک عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی با بیان اینکه امام موسی صدر معتقد است با وجود عاملی به عنوان شهادت، تمامی معادلات رنگ می بازد، گفت: ایشان می گوید ما همزمان با بزرگداشت عاشورای حسینی اعلام می کنیم که درصدد تعرض یا تحمیل یک عقیده سیاسی و اجتماعی بر کسی نیستیم و در عین حال هیچ گونه تعرض و تجاوز و تحمیل عقیده سیاسی و اجتماعی را از کسی نمی پذیریم. دکتر شریف لکزایی، عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی در گفتگو با خبرنگار مهر در مورد قیام عاشورا و تأثیر آن بر ادبیات سیاسی شیعه گفت: «شهادت»، یکی از کلیدی ترین آموزه ها و اندیشه های شیعی است که به خصوص بعد از قیام و نهضت امام حسین(ع) در جامعه شیعی نقش پر رنگی پیدا کرد و پرورش یافت و حتی در مقاطعی حساس نقش مهمی را در فرد و جامعه ایفا کرد و موجب تحول فرد و جامعه شد، البته مفاهیم دیگری هم هست که در کنار این مفهوم می تواند در بحث اندیشه سیاسی عاشورا مهم تلقی شود به خصوص بحث آزادی و حتی مفهوم مردم سالاری دینی که به هر حال آزادی و اینکه انسان می تواند انتخاب کند و انتخابگر است، نقش مهمی در زندگی انسان دارد.

وی افزود: طبیعتاً قیام امام حسین(ع)، قیام علیه انحراف و گرایش به مادیات و ظلم و تجاوز به حقوق مردم بوده است. طبیعتاً این قیام زمینه ساز قیام هایی شده است. به هر حال انقلابهایی که بعد از حضرت در جوامع اسلامی به وجود آمده و توانسته نقش و اثر مهمی بر جای بگذارد. عنصر شهادت می تواند عنصری کلیدی و مهم تلقی شود که به نوعی شاید بتوانیم بگوئیم منشأ تحول در فرد و جامعه شده است. در واقع هم نفی ظلم پذیری و هم نفی ظالم بودن است. ما نه می خواهیم مظلوم باشیم و نه ظالم. این گونه سبک زندگی براساس آموزه شهادت تعریف شود.

لکزایی در ادامه سخنانش اظهار داشت: همان طور که اشاره شد این عنصر می تواند ملتی را متحول کند و جامعه ای را تغییر دهد، چون به هر حال در یک مرحله ضرورت اقتضاء می کند و به هر حال نیاز است که انسان جان خود را فدا کند و از جان خود مایه بگذارد، طبیعتاً چیز دیگری برای از دست دادن ندارد و همه سرمایه خود را به قربانگاه می آورد و به منظور خدمت به جامعه و خلق قربانی می کند یعنی کاری که حضرت أباعبدالله الحسین(ع) انجام داد.

این استاد حوزه و دانشگاه با تأکید بر اینکه شهادت حضرت امام حسین(ع) الگوی نهضتهایی شد که بعد از قیام عاشورا در جامعه اسلامی و جوامع اسلامی بروز و ظهور پیدا کرد و تا امروز هم البته تداوم داشته است، بیان کرد: اینکه آگاهی و بیداری و بینش و دانایی در شهادت طلبی نقش عظیم و مهمی دارد در بحث ما مفروض است. رهبران جامعه و کسانی که در راستای خدمت به خلق و هدایت جامعه می خواهند نقش آفرینی کنند عنصر شهادت و شهادت طلبی در رأس اموری است که ممکن است برای آنها پیش بیاید و همیشه رهبر و هدایتگر جامعه باید این نقش و جنبه را لحاظ کند که باید آمادگی داشته باشد تا بتواند شهادت را بپذیرد و در راه اسلام و دین و ارزشهای متعالی جان خود را فدا کند.

وی با تأکید بر اینکه این یک مفهوم کلیدی است، بیان کرد: چون حضرت أباعبدالله(ع) نقش هدایتی برای خود قائل بوده است و از این رو می خواست تحولی را در جوامع و انسانهای بعد از خود و در زمان خود به وجود بیاورد. به هر حال شهادت را انتخاب می کند و این نشان می دهد به عنوان رهبر جامعه اسلامی همواره آماده شهادت و شهادت طلبی است و آماده است که در راه هدف والا و متعالی خودش شربت شهادت را بنوشد. جامعه و دولت اسلامی هم به این ترتیب باید آماده شهادت باشد.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی با بیان اینکه وظایف و نقشهای معمولی که در همه دولتها و جوامع وجود دارد و دولت اسلامی باید نیازهای مسلمان را برطرف کنند، دولت اسلامی باید نقش هدایتگری را هم بر عهده دارد، اظهار داشت: طبیعتاً اگر نقش هدایتی از دولت و جامعه اسلامی گرفته شود تفاوتی با سایر دولتها ندارد. بنابراین نکته ای که واجد اهمیت و تمایز با سایر جوامع و دولتهاست در همین نقشی است که رهبر جامعه اسلامی و دولت اسلامی و اساساً دولت و نظام سیاسی اسلامی مطرح و خود را مرجع هدایتگری می بیند و طبیعتاً مبدأ و منتها را نگاه می کند و آخرت انسان را هم مورد

توجه قرار می دهد. بنابراین در واقع امام حسین(ع) با شهادت خود نقش هدایتی را ایفا کرده و این شهادت موجب تحول و بیداری و آگاهی در جامعه می شود و فساد بنی امیه را برملا و آشکار می کند. بنابراین از این جهت موجب تحولی در جامعه می شود و نه تنها در جامعه خودش تحولی را ایجاد کند بلکه در جوامع بعد از خود هم می تواند تأثیر و تحول را بر جای بگذارد و اندیشه سیاسی شیعه را همین مفهوم شهادت بارور می کند و قیامهایی را موجب می شود که از منظر هدایت جامعه می تواند مؤثر باشد.

لکزایی با بیان اینکه فرصت را مغتنم می شمارم و به نگاه هایی که امام موسی صدر در باب مسأله شهادت و شهادت امام حسین(ع) دارد اشاره کنم که فکر می کنم برای این بحث ما خیلی مناسب باشد. نکته اولی که ایشان طرح می کند این است که با وجود عاملی به عنوان شهادت، تمامی معادلات رنگ می بازد. در واقع در نگاه ایشان شهادت فرد را به سلاح شکست ناپذیری مبدل می کند و شهید را به چشمه جوشانی تبدیل می کند که می تواند همگان را متحول کند و وجدان و اندیشه و نیروی انسان را به حرکت در آورد.

وی افزود: طبیعتاً براساس نگاهی که امام موسی صدر ارائه می کند این بحث معمولاً مطرح می شود که پس هدف از برگزاری یادواره و بزرگداشت برای شهدا چیست؟ اگر اینها به شهادت رسیدند و زنده هستند و «عند ربهم یرزقون» هستند پس ما برای چه چیزی این بزرگداشتها را برگزار می کنیم؟ به نظرم پاسخ باید این باشد که این جشنواره ها و بزرگداشتها برای شهدا، نه برای شهادت بلکه برای خود ما و اینکه وجدان و اندیشه و نیروی ما به حرکت در بیاید تا بتواند در تعاملاتی که با دنیای بیرون دارد مورد استفاده قرار گیرد کند و به حرکت در بیاید و نقش ایجابی و مثبتی ایفا کند. بنابراین این بزرگداشتها از این منظر مطرح می شوند و مورد توجه قرار می گیرند. این بزرگداشتها در واقع احیای خودمان است نه احیای شهدا. شهدا «عند ربهم یرزقون» هستند این ما هستیم که به شهدا و شهادت نیاز داریم تا بتوانیم تعاملات خودمان را تنظیم کنیم و طبیعی است که اگر کسی به شهادت اعتقاد داشته باشد و بخواهد در مراحل خاصی ... خود را تنظیم کند حرکت عظیمی اتفاق می افتد و در واقع تحول درونی و وجدانی در انسانها و افراد ایجاد می کند.

وی افزود: نکته دومی که امام موسی صدر اشاره می کنند این است که ایشان معتقدند که ملتی که از 1000 سال پیش سالگرد شهادت حضرت امام حسین(ع) را گرمی می دارد هیچ گاه مواضع و روشهای شرافتمندانه خود را تغییر نمی دهد و با زور و فشار و گلوله باران و شکنجه روده شدگان و حتی جلوگیری از رسیدن مواد غذایی و دشوار کردن اوضاع زندگی نمی تواند چنین ملتی که این حادثه را بزرگ می شمرد به تسلیم وادار کرد. در واقع تأکید امام موسی صدر بر این است که کسی که شهادت را گرمی می دارد و پاسداشت حضرت أباعبدالله الحسین(ع) را نگه می دارد به این معناست که جنبه مقاومت و استقامتش بیش از حد معمول خواهد بود و در مقابل ظلم و جور تسلیم نمی شود. مسأله شهادت، شهادت امام حسین(ع) و پاسداشت شهادت ایشان در تسلیم ناپذیری در مقابل دشواریهایی که رو به روی جامعه و یا شخص وجود دارد می تواند به او کمک کند. در واقع گرامیداشت قیام عاشورا این درس را به ما می دهد که نباید سر تسلیم در برابر زور و فشار دیگران سر تسلیم فرود بیاوریم و حتی براساس تحریمهایی که ممکن است صورت گیرد ما به تسلیم وا داشته شویم. این درس می تواند برای ما مینا باشد. در واقع شهادت به این معناست که نباید در برابر نگاه های متکبرانه و برتربینی که در دنیای امروز وجود دارد سر خم کنیم و باید مقاومت کنیم و استقامت بورزیم و تسلیم خواست غیرمنطقی و نامشروع قدرتها نشویم.

این محقق و نویسنده کشورمان در ادامه سخنانش تصریح کرد: نکته سومی که امام موسی صدر اشاره می کند در پاسداشت شهادت می تواند معنا پیدا کند. کسانی که این حادثه را بزرگ می شمردند همانند خود حضرت أباعبدالله(ع) همواره باید کنکاش جدی در راه ساختن میهن خود به عمل بیاورند. در واقع شهادت به این معنا نیست که ما دست روی دست بگذاریم و بگوئیم ما آماده شهادت در راه خدا هستیم و در راه ارزشهای متعالی می خواهیم به شهادت برسیم. شهادت از این نگاه به این معناست که ما دائم در تلاش مستمری باشیم تا بتوانیم جامعه خودمان را ارتقا دهیم و تعالی ببخشیم و بتوانیم بخشی از مشکلات جامعه را حل کنیم.

لکزایی در ادامه سخنانش تصریح کرد: همان طوری که قبلاً یادآور شدم رهبر جامعه اسلامی باید همواره خود را در معرض شهادت ببیند و همواره آماده شهادت و شهادت طلبی باشد. اما این امر باعث نمی شود که کوشش و تلاش نکند و در راستای ارضای نیازهای جامعه خودش تلاش نکند و کارهایش را تعطیل کند. نه! اتفاقاً برعکس است باید به این سمت و سو حرکت کند که جامعه خودش را ارتقا ببخشد. از همین زاویه است که شاید بتوانیم بگوئیم با نگاه امام موسی صدر اقدام مسلحانه نمی تواند هیچ موضعی را تغییر دهد، همچنان که موضع حضرت أباعبدالله الحسین(ع) را تغییر نداد. تعدد نیروهای دشمن نتوانست در عزم راسخ ایشان برای دفاع از حقوق مردم خللی وارد کند و نه تنها این اتفاق نیفتاد بلکه چشمه جوشان تحولی شد در مسیر تاریخ که دیگران هم در طول تاریخ خواهان پیوستن به ایشان بودند و بر این بودند که از این طریق دگرگونی ای

در جامعه خودشان ایجاد کنند و به این سمت و سو حرکت می کنند. بنابراین شهادت می تواند در فرد و جامعه منشأ تحول باشد. در واقع شهادت می تواند انسان را به این سمت و سو هدایت کند و حرکت و انگیزه دهد و جهت بدهد تا در راستای اهداف و ارتقا و احیای جامعه خود و رشد و پیشرفت جامعه خود حرکت کند.

وی در پایان سخنانش تأکید کرد: امام موسی صدر می گوید ما همزمان با بزرگداشت عاشورای حسینی اعلام می کنیم که در صدد تعرض یا تحمیل یک عقیده سیاسی و اجتماعی بر کسی نیستیم و در عین حال هیچ گونه تعرض و تجاوز و تحمیل عقیده سیاسی و اجتماعی را از کسی نمی پذیریم. به هر حال این اندیشه ای است که این آموزه، شهادت و قیام به ما اعطا می کند و طبیعتاً باید در زندگی و حیات خود، این امر را ارزشمند بشماریم و این را در راه بهترینها صرف کنیم و طبیعتاً حتماً توفیقات الهی نصیب خواهد شد و ما در راستای تعالی جامعه به این سمت و سو قدم بر خواهیم داشت.